

Futbol, desigualtat i impostos

Suplement del Quadern núm. 189 de CJ - (n. 223) - Juny 2014
Roger de Llúria 13 - 08010 Barcelona - 93 317 23 38 - info@fespinal.com
www.cristianismeijusticia.net

Ens trobem a les portes d'un nou Mundial de futbol. El proper mes de juliol tots els mitjans de comunicació centraran l'atenció al Brasil, on tindrà lloc un dels esdeveniments que desferma més passions. Els futbolistes tornaran a ser els herois nacionals que aconsegueixen durant uns quants dies congregar famílies, alimentar esperances, etc.

Però, qui són aquests herois? En el pasat Mundial de Sud-àfrica, *La Roja* va guanyar per primer cop. A part d'un gran prestigi i de protagonitzar els pòsters de milions d'habitacions de nens enlluernats, guanyar el Mundial va implicar cobrar una prima de 600.000€ per jugador. A causa de la doble imposició existent entre Sud-àfrica i Espanya, els herois de *La Roja* van decidir tributar la prima a Sud-àfrica, pagant només el 21% d'impostos, en comptes de fer-ho al seu país, on el pagament hauria estat del 43%. A aquesta dada hi podríem afegir el fet que els

clubs de futbol professional mantenen un deute amb l'Agència Tributària Espanyola de 752 milions d'euros.¹

Aquest és només un exemple, anecdòtic, però significatiu, dels perills que entranya una fiscalitat injusta i insolidària, d'un sistema tributari que impedeix el repartiment de riquesa i l'eliminació de desigualtats, i del gran repte que hem d'afrontar com a societat.

Per què necessitem un sistema fiscal just?

Des dels anys vuitanta s'ha anat imposant un nou cicle en el qual la política econòmica internacional ha estat dominada per quatre elements: la desregulació dels mercats financers, la desinversió en polítiques socials, l'erosió dels drets laborals i una fiscalitat regressiva. La combinació d'aquests factors ha erosionat els mecanismes de cohesió i

equitat, i es troba rere la creixent desigualtat que fa eclòsió amb el col·lapse del sistema el 2008 i la subsegüent crisi econòmica i financera.

En general, als països amb més desenvolupament econòmic la desigualtat és menor i la recaptació d'impostos (la pressió fiscal), més elevada.² Elevats índexs de desigualtat acostumen a anar acompanyats de baixos nivells de pressió fiscal i estructures impositives sustentades sobretot en impostos indirectes (com ara l'IVA o els impostos especials).

Aquests dies s'està parlant molt d'impostos. El Govern espanyol vol fer una reforma en profunditat del sistema tributari. Benvinguda sigui en un país amb alguns dels tipus nominals més alts de la Unió Europea (21% d'IVA, fins al 54% d'IRPF, 30% de societats), però amb una de les recaptacions reals més baixes (un 37,8% del PIB, en comparació amb el 46,8% de la mitjana europea).³

La majoria d'articles i de reflexions que llegim al respecte tenen relació amb la viabilitat tècnica de certes propostes: qui tindrà les competències, si es compliran o no les indicacions que arriben de Brussel·les, si servirà per a garantir els objectius del dèficit, etc. Però molts creiem que aquest no és el debat real que hauríem de tenir. Si necessitem abordar el debat dels impostos és per una única i simple raó: Espanya és el país d'Europa on més ha crescut la desigualtat des de l'inici de la crisi. El 10% de les llars espanyoles més pobres va perdre el 33% dels ingressos entre 2007 i 2010, mentre que el 10% més ric només va perdre un 1%.⁴

Hisenda som tots?

Tot i que la pobresa i l'exclusió social s'han disparat aquests últims quatre anys, al nostre país segueix sense abordar-se políticament la injustícia que suposa que una part

de les fortunes particulars i els beneficis de les grans empreses continuïn engruixint els seus comptes en paradisos fiscals, i que una altra part de les fortunes s'agrupi en formes jurídiques que les eximeix de les seves obligacions fiscals. Tampoc no s'han adoptat mesures contundents perquè els qui van orquestrar els excessos que han conduït a la crisi assumeixin responsabilitats; al contrari, els bancs que els van finançar han estat rescatats amb els diners de tots.

Si fem un repàs a l'evolució del sistema fiscal d'aquests últims anys trobarem que:⁵

– Actualment el 72% de la recaptació correspon a la suma de l'IVA i l'IRPF que paguen les persones físiques. Abans de la crisi era el 64%. Contràriament, l'impost sobre societats ha passat de significar el 22% del total el 2007, al 13% el 2012. El pes de la recaptació recau sobre les persones físiques. Podríem pensar que es deu a la caiguda de l'economia, però no és així: entre 2007 i 2010, l'economia va caure un 0,5%, en comparació amb un 64% de la recaptació per impost sobre societats.

– Així, mentre el 2007 les PIMES van aportar el 66% de tots els ingressos per impost sobre societats, el 2011 van aportar el 76%; per la seva part, les grans empreses van passar d'aportar el 33% de tots els impostos sobre societats el 2007, a només el 24% el 2012. Tot això, malgrat que el volum de beneficis de les PIMES va ser un 32% menor que el de les grans empreses. Així, el 2011 els grups consolidats de grans empreses van pagar de mitjana un 3,5% sobre el seu resultat comptable, en comptes d'un 30%, i prop del 17%, els grups no consolidats i les PIMES (en comptes d'un 25%).

– Les rendes del capital de les persones físiques (interessos, dividends, guanys patrimonials...) tributen entre el 21 i el

27%, mentre que les rendes del treball tributen fins a un màxim al voltant del 52%, segons la comunitat autònoma. Això significa que un treballador que cobri un salari de 33.000€ anuals tributa el 40%, mentre que un empresari que cobri 33.000€ en rendes del capital només tributa el 27%.

– El 2008 es va eliminar l'impost sobre el patrimoni, i tot i que restablert amb caràcter temporal el 2011, la seva recaptació líquida ha caigut un 72%. Igualment, en comunitats com ara Catalunya, l'impost de successions i donacions es va eliminar el 2010 (ja en plena crisi). S'ha restablert aquest 2014, amb una pèrdua estimada del 80% en la seva recaptació. Cauen, doncs, aquells impostos que compleixen millor els principis de progressivitat que sostenen que *paga més qui més té*.

– El Sindicat de Tècnics d'Hisenda estima que l'evasió i el frau fiscal d'impostos a Espanya ronda els 60.000 milions d'euros. Es calcula que el 72% dels impostos no pagats correspon a grans fortunes i empreses (gairebé 43.000 milions d'euros), i el 28% restant (prop de 16.500 milions), al frau de PIMES, autònoms i particulars. A Espanya comptem amb un funcionari d'Hisenda per cada 1.928 habitants, xifra que no es pot ni comparar amb la del Regne Unit (un per cada 862 habitants), França (860) o Alemanya (729), països que tenen un frau fiscal justament la meitat del que tenim a Espanya.

Com podem comprovar, els principis d'equitat i progressivitat que haurien de regir el sistema fiscal i que constitueixen la base de l'article 31.1 de la Constitució Espanyola, salten pels aires. Les grans empreses cada vegada paguen menys, les grans herències quasi no tributen al territori estatal, i surt més a compte viure de rendes i dels

beneficis que generen les accions o els dipòsits bancaris que guanyant-te la vida treballant com a assalariat o autònom.

Propostes per a una fiscalitat més justa i progressiva

Resulta que l'inici del Mundial coincideix amb l'època de la declaració de renda. Si ens toca pagar ens indignarem, si ens tornen diners potser ens donaran una alegria, però sempre amb una certa mandra i amb la sensació que algú ens està estrangulant.

La gran majoria de la ciutadania a Espanya compleix les seves responsabilitats fiscals. Però en aquest moment, una bona part de la societat està enormement frustrada per les evidències sobre el que té d'injust el sistema tributari, perquè se'ns exigeix fer un gran esforç per fer front als objectius de dèficit i, a canvi, rebem constants retallades en les polítiques públiques, i perquè no hi ha una actuació contundent contra els qui abusen del sistema dilapidant els diners públics. L'opinió que les regles tributàries estan dissenyades per a afavorir els més rics és compartida pel 79% de la població.

La imminent reforma fiscal que vol dur a terme el Govern espanyol és una gran oportunitat per a establir les bases d'un sistema impositiu més just i progressiu. No podem deixar aquest debat només en mans de suposats «experts». La presència de membres destacats de la nostra societat civil, així com de veus que tinguin una visió més crítica dels models econòmics imperants, permetria tenir una visió àmplia de les possibles mesures en un context de crisi social extrema com el que vivim, amb coneixement real de les conseqüències socials que tindria l'aplicació de qualsevol mesura.

Però només serà possible si aconseguim que la reforma sigui justa, i que es pensi en el benefici de la majoria i no en el d'uns pocs. No esperem tenir contribuents exem-

plars si no tenim un sistema tributari exemplar. La ciutadania ha de percebre que s'actua contra els defraudadors i es grava més el qui més té.

Ho veiem a Espanya i ho veiem a qualsevol país del món. Hi ha experiències de les quals podem aprendre a l'Amèrica Llatina i en altres continents. Els aprenentatges i les experiències són d'anada i de tornada. La fiscalitat, la seva estructura i el seu resultat final vénen a ser un dels indicadors (una de les proves del cotó) sobre si volem construir un Estat basat en la igualtat d'oportunitats per a tothom, o bé privilegiar només uns quants. Sigui l'Estat que sigui, la fiscalitat ens permet saber sobre quina base es vol construir aquest Estat.

Deu canvis necessaris per a una reforma fiscal justa⁶

- 1 La política fiscal ha de combatre la desigualtat al marge d'interessos partidistes i contribuir a una societat més justa i equitativa.
- 2 Cal recaptar prou per a finançar un model social que garanteixi serveis públics de qualitat i igualtat d'oportunitats.
- 3 Cal aplicar «tolerància zero» al frau fiscal, incloent mesures que posin fre a la impunitat dels evasors.

- 4 Els privilegis i l'opacitat dels paradisos fiscals han de desaparèixer.
- 5 Recaptar més no pot comportar augmentar l'esforç fiscal de les classes mitjanes i els més pobres. Qui més té ha de contribuir més.
- 6 Tots, empreses i individus, han de tributar en funció de la seva capacitat i de la seva activitat econòmica real, sense privilegis ni excepcions.
- 7 Les grans fortunes i les rendes del capital han de contribuir en major mesura, per a reduir la pressió sobre els salaris i el consum.
- 8 El sistema tributari ha de ser progressiu i equitatiu en conjunt, sense mesures que afavoreixin els interessos d'uns pocs.
- 9 Els beneficis fiscals han de ser excepcionals i només s'han d'aplicar si permeten crear valor real i durador (com la creació de nous llocs de treball de qualitat).
- 10 Una bona política tributària requereix un debat públic obert, transparent i amb participació ciutadana.

Xavier Casanovas Combalia
Coordinador de la Plataforma per una fiscalitat justa, ambiental i solidària

Francesc Mateu i Hosta
Director d'Oxfam Intermón a Catalunya

---

1. Miguel Angel MAYO, «El fútbol y los impuestos», *Revista Mientras Tanto*, <http://www.mientrastanto.org/boletin-104/notas/el-fútbol-y-los-impuestos>.

2. L. AYALA CAÑÓN, R. MARTÍNEZ LÓPEZ, J. RUIZ-HUERTA CARBONELL, «Desigualdad y distribución en los países de la OCDE», 1er Informe sobre la Desigualdad en España 2013, Fundación Alternativas.

3. Dades publicades per Eurostat el 2014.

4. Dades de l'informe «Panorama del 2014» de l'OCDE.

5. Es poden consultar les fonts de les dades aquí reunides en l'informe «La reforma fiscal que volem» de la Plataforma per a una fiscalitat justa, ambiental i solidària de març del 2014, i a l'informe «Tant tens, tant pagues?» d'Oxfam Intermón de maig del 2014.

6. Decàleg de propostes de la campanya d'Oxfam Intermón - www.desigualdad.org.